

цілодобове виконання міжбанківських платіжних операцій без призупинення роботи системи та миттєвий перехід від поточного до наступного календарного дня.

Висновки. Інноваційні процеси займають вагоме місце у роботі банківської системи. Банки пропонують мобільні банківські програми та платформи онлайн-банкінгу, які дають змогу клієнтам керувати своїми рахунками, здійснювати платежі та виконувати інші банківські завдання за допомогою власних смартфонів. Деякі банки використовують штучний інтелект (AI) і технологію чат-ботів, щоб надавати клієнтам персоналізовану допомогу та підтримку через віртуальних помічників. Окрім штучного інтелекту та чат-ботів, можемо спостерігати за активним розвитком системи безконтактних платежів, такі як зв'язок ближнього поля (NFC) і сканери QR-кодів, які дають змогу клієнтам здійснювати платежі за допомогою своїх мобільних пристроїв або розумних годинників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Перехід на нове покоління СЕП відбудеться 1 квітня 2023 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/perehid-na-nove-pokolinnya-sep-vidbudetsya-1-kvitnya-2023-roku>
2. Приват24. URL: <https://privatbank.ua/udalennyi-banking/privat24>
3. Попереду планети всієї: які компанії займаються блокчейном в Україні. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/fintech>
4. Головні банкіри України про банкінг під час війни та бачення 2023 року. URL: <https://forbes.ua/money/golovni-bankiri-ukraini>

Кужелєв М. О.
д-р екон. наук, проф.,
професор кафедри фінансів
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕЗЕРВНИХ ВАЛЮТ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Вступ. Війна, яку розпочала російська федерація у 2014 році проти незалежної України, призвела до певної реакції світової спільноти й почала змінювати геополітичні тенденції, в тому числі й у світовій фінансовій системі. Після 24 лютого 2022 року ситуація почала набирати обертів у контексті санкційних обмежень країни-агресорки, особливо в частині її доступу до основних резервних валют світу.

Ключовим показником фінансової потужності і впливу країни є вага її національної валюти як резервної у глобальній фінансовій системі. Враховуючи, що росію системно ізолюють від можливостей використання долара США та євро, все частіше лунають кремлівські розмови про перехід на китайський юань (RMB) та розбудову разом з Китаєм багатопольярного світу, але не треба забувати, що з лютого 2022 року він, з погляду геополітики, став біпольярним, а російська економіка продовжила стрімку інтеграцію у китайську в якості сировинного придатку.

Мета роботи – на основі системного підходу проаналізувати тенденції розвитку резервних валют в умовах сучасних геополітичних трансформацій у світі.

Основна частина. Аналіз тенденцій розвитку резервних валют за останні десятиріччя свідчить про тенденції до поступового скорочення впливу долара США та поступову диверсифікацію валютного «кошику» (рис. 1).

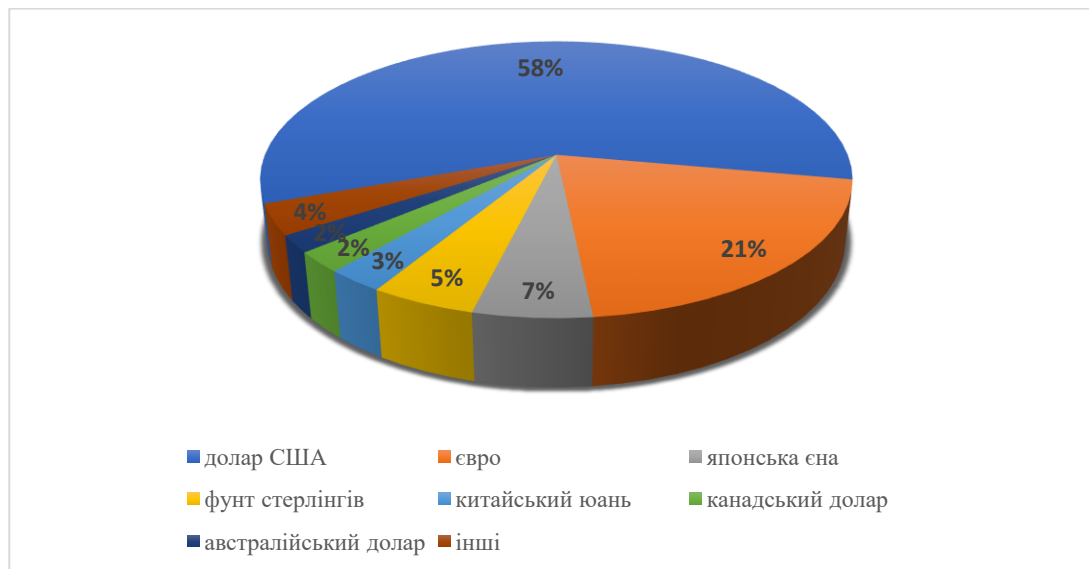

Рисунок 1 – Структура резервних валют станом на 31.12.2022 р.

Джерело: складно автором на основі [1]

Падіння частки долара почалося ще в 1978 році з приблизно 85 % світових валютних резервів до 46 % у 1991 році. Це було пов'язано з інфляційними процесами в США та небажанням центральних банків у таких умовах тримати цінні папери, номіновані в доларах США. У 1980-х роках інфляція у США почала знижуватися, але центральні банки дуже повільно та обережно поверталися до збільшення ваги долару як резервної валюти. З появою євро негативні тенденції використання долара США відновилися, і з урахуванням останніх фінансових криз та геополітичних зсувів частка долара США як світової резервної валюти на кінець 2022 року впала до 58,4 %, що стало найнижчою часткою долара США у структурі резервних валют із 1994 року [2].

Незважаючи на те, що частка долара США у структурі резервних валют впала, абсолютні показники активів у доларах зросли з 4,4 трлн доларів США у 2014 році до 7,1 трлн доларів США у III кварталі 2021 року.

Другим у структурі резервних валют є євро, частка якого на кінець 2022 року склала 20,5 %. Під час його створення існувало припущення, що євро поступово стане співмірною долару валютою, але цей прогноз досі не виправдався.

Третя за величиною резервна валюта – японська єна, яка на кінець 2022 року мала частку 5,5 %.

Британський фунт стерлінгів займає четверту сходинку за величиною резервування, і мав на кінець 2022 року частку 4,9 %.

Китайський юань займає лише п'яте місце серед резервних валют, і ще й втрапив позиції за підсумками 2022 року, знизивши вагу станом на 31.12.2022 р. до 2,7 %. Для порівняння: канадський долар на кінець 2022 року мав частку 2,4 %, а австралійський долар – 2,0 %. Тобто «друга економіка світу» не підкріплена вагомих статусом китайського юаня. Крім того, через мовчазну підтримку росії, тайванську кризу, посилений моніторинг за рухом капіталу, часті проблеми з конвертованістю центральні банки з підозрою ставляться до китайського юаню та цінних паперів, номінованих у юанях. Тобто протягом найближчих десятиріч юань як резервна валюта не зможе наблизитися не лише до долара США, а й євровалюти. А відкрита декларація росії «юанізації світової економіки» лише відштовхує світові ринки та центральні банки від використання китайського юаню [3–5].

Висновки. Отже, світові фінансові кризи останніх років, війна в Україні та санкційні заходи до росії та її сателіту білорусі суттєво вплинули на тенденції розвитку резервних валют. Геополітика безпосередньо стала визначати функціонування світової фінансової системи та де-факто зробила її біполярною. З одного боку, валюти цивілізованого світу з високою часткою своїх валют у структурі резервів центральних банків країн, з іншого – китайський юань зі своїми 2,7 % та остаточна інтеграція сировинного приросту у «другу економіку світу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/>
2. Richter W. Status of US Dollar as Global Reserve Currency and Exchange Rates: Slow Long-Term Decline on Track. URL: <https://wolfstreet.com/2023/04/02/status-of-us-dollar-as-global-reserve-currency-v-exchange-rates-slow-long-term-decline-on-track/>
3. Zherlitsyn D. M., Kuzheliev M. O., Nechyporenko A. V. Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment. *International Journal of Advanced Biotechnology and Research (IJABR)*. Volume 10. Special Issue 1. 2019. P. 379–383.
4. Baranovskyi O. I., Zherlitsyn D. M., Nechyporenko A. V., Sokyрко O. S. Econometric models of monetary policy effectiveness in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 3. № 30. P. 226–235.
5. Nechyporenko A. Financial resources of public sector of economy in ensuring realization of financial policy of the country. *Association agreement: driving integrational changes: collective monograph*. Accent Graphics Communications Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 374–385.